

PROFESOR, SĘDZIA, KODYFIKATOR

Profesor Tadeusz Ereciński urodził się dnia 16 września 1946 r. w Łodzi jako trzecie dziecko Władysławy *vel* Matyldy Erecińskiej *de domo* Branczewskiej i Kazimierza Erecińskiego, profesora medycyny, absolwenta Wydziału Medycznego Uniwersytetu Warszawskiego, współtwórcy i kierownika I i II Kliniki Chorób Dzieci oraz dyrektora Instytutu Pediatrii Akademii Medycznej w Gdańsku. Imię na chrzcie otrzymał po stryju, doktorze prawa, asystencie profesora Alfreda Ohanowicza na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, zamordowanym przez Niemców w obozie koncentracyjnym Mauthausen-Gusen. Symboliczny patronat stryja prawnika można postrzegać jako znak wytyczający drogę zawodową Jubilata. Rodzeństwo poszło śladami ojca, podejmując studia w Akademii Medycznej w Warszawie; siostra Maria Erecińska Silver została profesorem farmakologii w University of Pennsylvania w Filadelfii, a brat Jan Ereciński profesorem pediatrii i kardiologii dziecięcej, pełniąc przez wiele lat funkcję kierownika Kliniki Kardiologii Dziecięcej i Wad Wrodzonych Serca w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym w Gdańsku.

Dzieciństwo spędził Tadeusz Ereciński w Łodzi, skąd w 1958 r. przeprowadził się do Gdańska, gdzie uczęszczał do IX Liceum Ogólnokształcącego im. Giuseppe Di Vittorio, w którym w 1963 r. zdał egzamin dojrzałości. W tym samym roku podjął studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, które ukończył w 1968 r. z wynikiem bardzo dobrym, broniąc pracy magisterskiej pt. *Zakres związania oceną prawną i wskazaniem co do dalszego postępowania sądu pierwszej instancji oraz sądu rewizyjnego przy ponownym*

rozpoznaniu sprawy, przygotowaną pod kierunkiem profesora Jerzego Jodłowskiego, uhonorowaną nagrodą Rektora Uniwersytetu Warszawskiego. Na zakończenie studiów zdobył także pierwszą nagrodę na V Ogólnopolskim Zjeździe Kół Naukowych Młodych Prawników (Lublin 1968).

W październiku 1968 r. rozpoczął pracę naukowo-dydaktyczną w Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego jako asystent stażysta, a następnie asystent i starszy asystent. Równolegle podjął w 1966 r. studia socjologiczne na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego, kończąc je w 1971 r. po przygotowaniu – pod kierunkiem profesora Adama Podgóreckiego – i obronie pracy magisterskiej pt. *Aspekty socjologiczne sądowego postępowania cywilnego*.

Kariera naukowa Profesora Tadeusza Erecińskiego rozwijała się – dzięki wszechstronnemu przygotowaniu, talentowi i pracowitości – bardzo płynnie. W dniu 27 czerwca 1974 r. obronił rozprawę doktorską pt. *Sądowe dochodzenie roszczeń z tytułu ubezpieczeń samochodowych*, której promotorem był profesor Jerzy Jodłowski, a recenzentami profesorowie Witold Warkałło, Zbigniew Resich i Stanisław Włodyka. Rozprawa uzyskała drugą nagrodę w konkursie „Państwa i Prawa” (1975 r.), a w wersji książkowej, która ukazała się w 1976 r., nagrodę indywidualną trzeciego stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki (1977 r.). W krótkim okresie Profesor Tadeusz Ereciński przygotował rozprawę habilitacyjną pt. *Prawo obce w sądowym postępowaniu cywilnym* (1981), wysoko ocenioną przez recenzentów, profesorów Jerzego Jodłowskiego, Jerzego Jakubowskiego, Władysława Siedleckiego i Maksymiliana Pazdana. W dniu 18 maja 1981 r. odbyło się kolokwium habilitacyjne, po którym zapadła uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego o nadaniu Jubilatowi stopnia doktora habilitowanego, zatwierdzona przez Centralną Komisję Kwalifikacyjną ds. Kadr Naukowych przy Prezesie Rady Ministrów w grudniu 1981 r. Rozprawa habilitacyjna uzyskała pierwszą nagrodę w konkursie „Państwa i Prawa” (1982).

Od 1974 r. Profesor Tadeusz Ereciński był zatrudniony w Wydziale
8 Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego na stanowisku

adiunkta, od 1982 r. – docenta, a od 1991 r. – profesora nadzwyczajnego. W 1991 r. otrzymał tytuł naukowy profesora nauk prawnych, a od 1996 r. jest profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Warszawskiego.

W latach 70. i 80. XX w. odbył liczne staże zagraniczne w Coimbrze i Strasburgu (Międzynarodowy Wydział Nauczania Prawa Porównawczego), w Hadze (Akademia Prawa Międzynarodowego), w Amsterdamie i Salzburgu (kursy prawa amerykańskiego) oraz w Hamburgu (Instytut Zagranicznego i Międzynarodowego Prawa Prywatnego im. Maxa Plancka). W latach 1984–1985 był stypendystą Fundacji im. Alexandra von Humboldta na Uniwersytecie w Bonn oraz – ponownie – w Instytucie im. Maxa Plancka w Hamburgu.

Przez cały czas zatrudnienia w macierzystej Uczelni pełnił i pełni liczne funkcje akademickie. W latach 1969–1970 był opiekunem koła naukowego prawników (sekcja cywilistyczna), w latach 1972–1976 opiekunem praktyk prawno-gospodarczych, a następnie w latach 1980–1981 kierownikiem punktu konsultacyjnego Zawodowego Studium Administracyjnego w Płocku. W okresie od 1983 do 1987 r. był kierownikiem prawniczego studium stacjonarnego, w latach 1987–1990 prodziekanem Wydziału Prawa i Administracji, a w 1990 r. członkiem wydziałowej komisji oceniającej. Od 1997 r. do dzisiaj nieprzerwanie pozostaje kierownikiem Katedry (dawniej Zakładu) Postępowania Cywilnego, a od 2005 r. jest Przewodniczącym Rady Naukowej Instytutu Prawa Cywilnego. W ramach Instytutu zainicjował regularne spotkania naukowe pracowników poświęcone dyskusji nad węzłowymi zagadnieniami prawa cywilnego, handlowego i postępowania cywilnego. W toku kariery akademickiej prowadził i prowadzi wykłady, seminaria, konwersatoria i ćwiczenia z postępowania cywilnego, w tym w szczególności z międzynarodowego postępowania cywilnego, a także z postępowania przed organami państwa.

Profesor Tadeusz Ereciński był związany okresowo także z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, w którym w latach 1985–1990 – na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji – prowadził wykłady z postępowania cywilnego i prawa prywatnego międzynarodowego oraz seminarium magisterskie. Ponadto, w latach 1983–1984, był zatrudniony jako docent w Instytucie Badania Prawa Sądowego w Ministerstwie Sprawiedliwości. Od wielu lat jest członkiem Rady

Naukowej Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, a od 2010 r. również Rady Naukowej Spółdzielczego Instytutu Naukowego.

Swoją wiedzę, zdolności i energię Jubilat poświęcił owocnej działalności kodyfikacyjnej i legislacyjnej. W 1990 r. wszedł w skład funkcjonującej wtedy Komisji ds. Reformy Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości, kierowanej przez profesora Witolda Czachórskiego, a w 1991 r. objął funkcję Przewodniczącego Zespołu Procesowego tej Komisji. W 1997 r., gdy powołana została Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego działająca przy Ministrze Sprawiedliwości, Profesor Tadeusz Ereciński objął funkcję jej Wiceprzewodniczącego, kierującego pracami nad projektami ustawodawczymi dotyczącymi prawa procesowego cywilnego. Po rezygnacji ze stanowiska Przewodniczącego Komisji przez Profesora Zbigniewa Radwańskiego, w dniu 1 lutego 2011 r. Prezes Rady Ministrów powierzył to stanowisko Jubilatowi.

W 1997 r. Profesor Tadeusz Ereciński został ekspertem Rady Europy, a w latach 2002–2010 z ramienia Polski był członkiem Europejskiej Komisji ds. Wymiaru Sprawiedliwości (CEPEJ – *European Commission for the Efficiency of Justice*). W okresie od 1999 do 2007 r. wchodził w skład Komitetu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, a od 2009 r. jest członkiem Komitetu Doradczego ds. Prawa Europejskiego przy Ministrze Sprawiedliwości.

W latach 1974–1990 Jubilat był stałym współpracownikiem redakcji „Państwa i Prawa”, pełniąc funkcję redaktora merytorycznego działu cywilistycznego. Od 1991 r. jest redaktorem naczelnym „Przeglądu Sądowego”, uznanego i wysoko cenionego miesięcznika poświęconego prawnym zagadnieniom wymiaru sprawiedliwości. Od 2005 r. wchodzi w skład rady programowej „Europejskiego Przeglądu Sądowego”, od 2006 r. w skład kolegium redakcyjnego kwartalnika „Rodzina i Prawo”, a od 2008 r. w skład rady programowej kwartalnika „ADR. Arbitraż i Mediacja”. Ponadto jest członkiem rad programowych czasopism „Prokuratura i Prawo” oraz „Iustitia”, a także rady naukowej „Przeglądu Prawniczego Uniwersytetu Warszawskiego”. Dzięki osobistemu zaangażowaniu i poparciu Profesora Tadeusza Erecińskiego w 2010 r. reaktywowany został „Polski Proces Cywilny” – czasopismo nawiązujące do tradycji dwutygodnika wydawanego pod tym tytułem

w okresie międzywojennym. Jubilat jest obecnie członkiem rady programowej tego czasopisma.

Profesor Tadeusz Ereciński żywo angażuje się w środowisku procesualistów. W 2007 r., podczas Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Szczecinie-Niechorzu, przedstawił ideę powołania stowarzyszenia naukowego skupiającego specjalistów z zakresu postępowania cywilnego. Gdy powstało Towarzystwo Naukowe Procesualistów Cywilnych, zaangażował się aktywnie w jego działalność. Należy do członków założycieli Towarzystwa i jest członkiem jego zarządu.

Pośród polskich procesualistów cywilnych Profesor Tadeusz Ereciński jest obecnie osobą najbardziej znaną i uznaną za granicą. W zagranicznych systemach cytowań publikacji naukowych jest najczęściej powoływanym polskim autorem. Kilkakrotnie był autorem referatów krajowych na światowych kongresach Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Procesowego (*International Association of Procedural Law – IAPL*) – w Würzburgu (1983), Utrechcie (1987), Coimbrze-Lizbonie (1991) i Taorminie (1995). Od kilkunastu lat jest członkiem tego Stowarzyszenia. Od 2005 r. wchodzi w skład Rady Stowarzyszenia Naukowego Międzynarodowego Prawa Procesowego (*Wissenschaftliche Vereinigung für Internationales Verfahrensrecht e.V.*). Z uznaniem i wysoką oceną w środowisku międzynarodowym spotkała się konferencja tego Stowarzyszenia zorganizowana przez Jubilata w Warszawie w kwietniu 2005 r., poświęcona problematyce efektywności ochrony prawnej udzielanej przez sądy państwowe i polubowne (*Effektivität des Rechtsschutzes vor staatlichen und privaten Gerichten*). Związany jest również z niemiecko-austriacko-szwajcarskim stowarzyszeniem *Vereinigung der Zivilprozessrechtslehrer*.

Profesor Tadesz Ereciński regularnie uczestniczy w międzynarodowych konferencjach i sympozjach naukowych w różnych krajach w Europie i na innych kontynentach. Występował wielokrotnie w panelach dyskusyjnych dotyczących prawa europejskiego organizowanych m.in. w Europejskiej Akademii Prawa w Trewirze oraz *European University* we Florencji. Wyrazem Jego pozycji w środowisku naukowym za granicą jest okoliczność, że zapraszany jest do udziału w zagranicznych księgach pamiątkowych (m.in. ostatnio do książki W.H. Rechberga, 2006, K.D. Kerameusa, 2009 oraz A. Kaissisa, 2011/12).

Pod kierunkiem Profesora Tadeusza Erecińskiego dziewięć osób uzyskało stopień doktora nauk prawnych. Był recenzentem w wielu przewodach doktorskich i przewodach habilitacyjnych, a także w postępowaniach o nadanie tytułu naukowego profesora. Pełnił również rolę recenzenta w postępowaniu o nadanie godności doktora *honoris causa* Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jest członkiem Stowarzyszenia Naukowego *Collegium Invisibile*, w ramach którego pełni rolę tutora naukowego.

W 1989 r. został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi. W 2008 r. uhonorowano Go „Medalem Komisji Edukacji Narodowej”, a w 2010 r. otrzymał nagrodę indywidualną pierwszego stopnia Prezesa Rady Ministrów.

Dorobek naukowy Profesora Tadeusza Erecińskiego stawia Go w rzędzie najznamienitszych przedstawicieli polskiej procesualistyki cywilnej w ostatnim stuleciu. Uderza rozległość problematyki badawczej; w pracy naukowej Jubilat podejmuje zagadnienia z różnych obszarów, poczynając od postępowania rozpoznawczego, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów postępowania dowodowego i środków zaskarżenia, przez materię międzynarodowego prawa postępowania cywilnego, krajowego i międzynarodowego arbitrażu handlowego, po dziedziny bliskie Mu jako Sędziemu Sądu Najwyższego – ustroju sądownictwa i niezawisłości sędziowskiej. W swych publikacjach łączy głęboką wiedzę teoretyczną z przenikliwością prezentowanych analiz, wycuciem praktyki i prostotą komunikacji poglądów. Wykorzystuje znajomość obcych systemów prawnych i innych dziedzin prawa; często Jego rozważania mają odniesienia prawnoporównawcze i interdyscyplinarne. Cechuje Go umiejętność dostrzegania problemów węzłowych i oddzielania ich od kwestii nieistotnych, błyskotliwa wyobraźnia prawnicza, troska o to, aby wybierać koncepcje teoretyczne przydatne dla rozwiązywania problemów praktycznych, oraz wysoka kultura prowadzenia dyskursu naukowego. Na podkreślenie zasługuje, że Profesor Tadeusz Ereciński wywarł przemożny wpływ na rozwój polskiej procesualistyki cywilnej po przemianach społeczno-politycznych, które nastąpiły w 1989 r. Znaczna część publikacji Jubilata została opracowana w językach obcych; ukazały się w Niemczech, Austrii, Francji, Wielkiej Brytanii i Grecji.

W dziedzinie cywilnego postępowania rozpoznawczego Profesor Tadeusz Ereciński podjął w sposób całościowy problematykę zagadnień procesowych powstających w związku z sądową realizacją praw osób poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych, przedstawiając w swej rozprawie doktorskiej rozważania mające walor ogólny (np. co do teoretycznych aspektów szczególnych postaci współuczestnictwa procesowego). Do dzisiaj unikatowe znaczenie ma Jego rozprawa poświęcona socjologicznym aspektom sądowego postępowania cywilnego, w której po raz pierwszy w polskim piśmiennictwie prawniczym spojrzął przez pryzmat teorii grup społecznych na proces sądowy jako fenomen socjologiczny. Cenne są także rozprawy traktujące o zagadnieniach dowodu z dokumentu, dowodu z zeznań świadka (napisana wspólnie z M. Płachtą) i – pionierska (z 1976 r.), ale niestety nieopublikowana – na temat wydruku z komputera jako dokumentu w postępowaniu cywilnym. Wiele oryginalnych i przełomowych dla polskiej nauki i praktyki prawa procesowego cywilnego wypowiedzi Jubilata poświęconych jest problematyce środków zaskarżenia.

Na początku kariery naukowej zajmował się zagadnieniem związania sądu pierwszej instancji wykładnią dokonaną przez sąd rewizyjny. Czołowe miejsce w Jego dorobku zajmuje monografia dotycząca apelacji i kasacji, opublikowana w chwili przywrócenia tych środków odwoławczych do prawa polskiego w 1996 r. Zawarto w niej całościowe opracowanie apelacji i kasacji na tle dorobku doktryny okresu międzywojennego i współczesnych standardów europejskich. Praca ta wywarła nieoceniony wpływ na rozwój nauki i praktyki sądów, wyznaczając w przeważającej mierze jego kierunek; Autor przygotował później jej nową wersję, ograniczoną do apelacji. Profesorowi Tadeuszowi Erecińskiemu zawdzięczamy również w znacznej mierze stworzenie teoretycznych, aksjologicznych i pragmatycznych podstaw ograniczenia dostępności skargi kasacyjnej (kasacji) w postępowaniu cywilnym w postaci mechanizmu selekcji (tzw. przesądu). W swych publikacjach wykazał zasadność takiego ograniczenia, nawiązując do współczesnych standardów międzynarodowych, tendencji światowych i funkcji ustrojowych najwyższej instancji sądowej. Jako jeden z pierwszych odrębną rozprawę poświęcił problematyce skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, a w kilku wypowiedziach podej-

mował również zagadnienia zwalczania przewlekłości postępowania. Zwrócił także uwagę na konieczność postrzegania efektywności postępowania cywilnego zarówno przez pryzmat regulacji ustrojowych sądownictwa powszechnego, jak i rozwiązań procesowych.

Profesor Tadeusz Ereciński, obserwując rozwój orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego oraz jego wpływ na kształt i funkcjonowanie Kodeksu postępowania cywilnego, dostrzegł potrzebę konfrontacji w tym zakresie stanowiska nauki postępowania cywilnego i sędziów Trybunału. Ideą tą zaraził środowisko procesualistów cywilnych i przy udziale współpracowników zorganizował Zjazd Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Serocku (24-26 września 2009 r.), w czasie którego przeprowadzony został dyskurs naukowy specjalistów z zakresu prawa procesowego cywilnego i sędziów Trybunału Konstytucyjnego. Było to wydarzenie bezprecedensowe. Zaowocowało przygotowaniem do druku zbioru studiów, rozpraw i głosów w dyskusji, który odbił się szerokim echem w całym kraju.

Prawdziwą pasją Jubilata niemal od początku Jego kariery naukowej pozostaje problematyka międzynarodowego postępowania cywilnego. Pasją tą zaraził się jeszcze w czasach studenckich, kiedy zetknął się z profesorami Jerzym Jodłowskim, Jerzym Trammerem i Cezarym Berezowskim. Od początku Jego pragnieniem było naukowe opracowanie zagadnień sądowego stosowania prawa obcego, które zrealizował przygotowując rozprawę habilitacyjną – pierwszą w polskiej nauce dotyczącą międzynarodowego prawa procesowego cywilnego. Rozprawa ta, podobnie jak inne prace poświęcone stosowaniu prawa obcego, miała pionierski i fundamentalny charakter w polskiej nauce. Jubilat nie tylko jako pierwszy podjął wskazane zagadnienie, lecz dokonał jego precyzyjnej teoretycznej i dogmatycznej analizy przy wykorzystaniu dorobku i judykatury innych państw. Wyniki jego badań mają wymiar ponadczasowy i stanowią trwałe wkład w rozwój polskiej nauki międzynarodowego prawa procesowego cywilnego oraz prawa prywatnego międzynarodowego. Należy dodać, że liczne rozprawy, artykuły i glosy Profesor Tadeusz Ereciński poświęcił innym szczegółowym zagadnieniom międzynarodowego procesu cywilnego, w szczególności jurysdykcji krajowej koniecznej oraz przesłankom uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń. Jest rów-

niez współautorem jedyne systemowe opracowania tej dziedziny w polskiej literaturze, przygotowane wspólnie z Janem Ciszewskim. Uznawany jest zgodnie za najwybitniejszego polskiego specjalistę i jednego z najlepszych w Europie w zakresie międzynarodowych aspektów postępowania cywilnego.

Ważną dziedziną aktywności naukowej Jubilata od początku lat 80. ubiegłego wieku jest problematyka sądownictwa polubownego, ze szczególnym uwzględnieniem międzynarodowego arbitrażu handlowego, a w ostatnich latach również mediacji w sprawach cywilnych. Najpierw opublikował cenne studia dotyczące problemów dowodzenia i prawa właściwego w arbitrażu, klauzul arbitrażowych i skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, oparte na szerokich i wnikliwych badaniach prawnoporównawczych, które przeprowadził podczas pobytu na stypendium naukowym Fundacji im. Aleksandra von Humboldta w Bonn i Hamburgu (1984–1985). Zainteresowania naukowe sądownictwem polubownym ukoronowane zostały w obszernej monografii, wydanej wspólnie z Karolem Weitzem, przygotowanej już po wejściu w życie nowej polskiej regulacji arbitrażu, wzorowanej na ustawie wzorcowej UNCITRAL z 1985 r. Książka ta została wysoko oceniona w środowisku arbitrażowym ze względu na jasność wyводу, bogactwo podjętych problemów i – co w pracach Jubilata jest zwyczajem – wykorzystanie szerokiego materiału prawnoporównawczego.

Profesor Tadeusz Ereciński kontynuuje badania naukowe w zakresie arbitrażu; tylko w ostatnim czasie przygotował rozprawy poświęcone problematyce stwierdzenia wykonalności zagranicznych wyroków arbitrażowych, poufności w arbitrażu oraz wyłączenia arbitrów. Głos Profesora i jego stanowisko są powszechnie szanowane w dyskusji nad zagadnieniami sądownictwa polubownego, czego wyrazem jest Jego udział – jako wykładowcy – niemal w każdej liczącej się konferencji poświęconej tej dziedzinie.

Jubilat jest również autorytetem w dziedzinie ustroju sądownictwa. Gdy nastąpiły zmiany społeczno-polityczne w 1989 r., jako jeden z pierwszych podjął dyskusję nad zagadnieniami gwarancji niezawisłości sędziowskiej i niezależności władzy sądowniczej w demokratycznej Polsce. Zajął się w szczególności problematyką pozycji ustrojowej Krajowej Rady Sądownictwa i zmian w regulacji sądów

powszechnych. Wraz z Jackiem Gudowskim i Józefem Iwulskim opracował pierwszy w polskim piśmiennictwie tak obszerny i wszechstronny komentarz do prawa o ustroju sądów powszechnych i ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, który ukazał się w dwóch wydaniach (2002 i 2009). W swych publikacjach zajmował się również problematyką pozycji ustrojowej notariusza oraz jego odpowiedzialności cywilnej i dyscyplinarnej.

Opis działalności naukowej Jubilata byłby niepełny bez przypomnienia o dwóch kolejnych jej aspektach. Profesor Tadeusz Ereciński jest redaktorem i współautorem (z Jackiem Gudowskim, Marią Jędrzejewską i Janem Ciszewskim, a w ostatnich latach także z Henrykiem Pietrkowskim i Karolem Weitzem) najpoważniejszego i najobszerniejszego w polskiej nauce komentarza do Kodeksu postępowania cywilnego, którego kolejne wydania – w liczbie kilkunastu – ukazują się od 1997 r. Komentarz ten jest dziełem szczególnym, obiektem nieustającej troski i starań Jubilata o jego ciągłe doskonalenie. Zawiera wnikliwe przedstawienie wszystkich zagadnień uregulowanych w Kodeksie postępowania cywilnego. Ze względu na wielokrotne zmiany Kodeksu, kolejne wydania komentarza są systematycznie uzupełniane, pogłębiane i rozbudowywane. Zakres zagadnień, które w ramach komentarza opracował Jubilat, stanowi znakomite odzwierciedlenie rozległości obszarów Jego badań naukowych; jest autorem uwag dotyczących wpływu wyroku karnego na postępowanie cywilne, mediacji, dowodów i postępowania dowodowego, postanowień, apelacji i skargi kasacyjnej, postępowań odrębnych w sprawach małżeńskich i ze stosunków między rodzicami a dziećmi, tzw. postępowań regulacyjnych, postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, postępowania w sprawach z zakresu przedsiębiorstw państwowych, postępowania zabezpieczającego, jurysdykcji krajowej, stosowania prawa obcego, uznawania i wykonywania orzeczeń zagranicznych i większości kwestii z zakresu sądownictwa polubownego.

Należy wreszcie podkreślić, że Profesor Tadeusz Ereciński był w 2004 r. inicjatorem dyskusji nad potrzebą opracowania nowego kodeksu postępowania cywilnego. Od tego czasu wspiera ideę nowej kodyfikacji procesowej, poruszając w swych wypowiedziach także za-

gadnienia szczegółowe, związane z jej kształtem (np. w zakresie postępowań procesowych odrębnych).

Dorobek naukowy Jubilata to wciąż otwarta księga, której kolejne karty zapełnia nowymi publikacjami; każda jest wydarzeniem i stanowi ważny głos w dyskursie naukowym. Miarą drzemiącej w Profesorze energii twórczej, ale także wyrazem pozycji i uznania w środowisku naukowym, jest okoliczność, że podjął się – przy pełnej akceptacji całej społeczności procesualistów cywilnych – funkcji redaktora naczelnego „Systemu Prawa Procesowego Cywilnego”.

Oddzielnym, płodnym obszarem działalności zawodowej Profesora Tadeusza Erecińskiego jest wymiar sprawiedliwości. Działalność tę łączy ściśle z badaniami naukowymi, twórczo je w ten sposób wzbogacając i całą swoją karierą oraz dokonaniem zadając kłom Wergiliańskiej tezie *aurea praxis, sterilis theoria*.

W latach 1970–1972 odbył pozaetatową aplikację sądową w okręgu Sądu Wojewódzkiego dla m.st. Warszawy, zakończoną egzaminem sędziowskim zdanym z wynikiem bardzo dobrym, a następnie – w okresie 1974–1980 był ławnikiem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy, orzekającym w wydziale rodzinnym i w ten sposób poznającym „na własnej skórze” trudy jurysdykcji oraz praktyczne działanie prawa procesowego. Rozstrzygał także spory jako arbiter Kolegium Arbitrów przy Polskiej Izbie Handlu Zagranicznego (1987–1990) i nadal pozostaje na liście arbitrów Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej.

Jako młody pracownik naukowy prowadził wykłady dla sędziów sądów powszechnych oraz interesował się pracą wymiaru sprawiedliwości, kształtując w ten sposób swoje późniejsze zainteresowania ustrojem sądów. Spotkania z sędziami pozwoliły Mu formować obraz warsztatu sędziowskiego oraz dostrzegać problemy – mocne i słabsze strony – odpowiedzialnej służby sędziowskiej.

Przełom w karierze Jubilata przyniosły przemiany społeczno-polityczne 1989 r. W listopadzie 1990 r. został sędzią Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej. Do kandydowania na ten urząd nakłonił Go starszy kolega z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, profesor Adam Strzembosz, wówczas Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego. W ten sposób Profesor Tadeusz Ereciński wziął czynny udział we współtwo-

rzeniu i kształtowaniu wizerunku odnowionego Sądu Najwyższego demokratycznej Polski.

Od początku pracy orzeczniczej Sędzia Tadeusz Ereciński stał się jednym z filarów Izby Cywilnej, biorąc udział w wydaniu wielu ważnych orzeczeń, wielokrotnie jako sprawozdawca. W trwałym dorobku pozostaną zwłaszcza judykaty ferowane przez powiększone składy Sądu Najwyższego, spośród których bez wątpienia na pierwszym miejscu trzeba wymienić uchwałę pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1992 r., Kw.Pr. 5/92. Przyjęto w niej, że podejmowane w latach 1950-1989 uchwały Sądu Najwyższego, zawierające wytyczne w zakresie wykładni prawa i praktyki sądowej, nie mają mocy zasad prawnych. W uzasadnieniu uchwały, którego autorem był Sędzia Tadeusz Ereciński, zwracają uwagę argumenty ustrojowe, uwypuklające niezawisłość sędziowską oraz niezależność sądów. We współczesnych wypowiedziach piśmiennictwa często wracają także użyte w uchwale sformułowania dotyczące pojmowania jednolitości orzecznictwa, wówczas mające walor aksjologiczny, uzasadniające odejście od praktyk stosowanych przed 1989 r., a dzisiaj stanowiące interesujący punkt odniesienia w toczącej się dyskusji nad funkcjami Sądu Najwyższego oraz nad instytucją skargi kasacyjnej.

Duże znaczenie dla praktyki miała „debiutancka” uchwała Jubilata, uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 15 marca 1991 r., III CZP 13/91, której nadano moc zasady prawnej, stwierdzająca, że uchylenie – na skutek rewizji nadzwyczajnej – postanowienia sądu rejestrowego zarządzającego wpis do rejestru handlowego i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania nie stanowi podstawy do wykreślenia spółki przez sąd rejestrowy. Uchwała wywarła istotny wpływ na odradzającą się wówczas i żywiołowo rozwijającą działalność gospodarczą spółek kapitałowych oraz na ich odpowiedzialność za zaciągane zobowiązania. Te same walory i podobne znaczenie praktyczne należy przypisać uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 7 kwietnia 1993 r., III CZP 23/93, w której stwierdzono, że zaniżenie wartości wnoszonego wkładu niepieniężnego na pokrycie udziału w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nie powoduje nieważności umowy zawiązującej taką spółkę oraz pozostaje bez wpływu na odpowiedzialność spółki w razie jej niewypłacalności. W uzasadnieniu uchwały znalazły się

nowatorskie rozważania dotyczące związków kodeksu cywilnego i kodeksu handlowego.

Bardzo blisko naukowych zainteresowań Jubilata pozostawały uchwały składów powiększonych z dnia 12 czerwca 1992 r., III CZP 48/92, oraz z dnia 13 maja 1996 r., III CZP 184/95. Pierwsza dotyczyła przysposobienia dziecka polskiego w aspekcie prawa międzynarodowego i postanowień konwencyjnych, druga zaś problematyki ubezpieczeń komunikacyjnych w aspekcie prawa procesowego cywilnego. Po raz kolejny praktyka spotkała się z teorią; Sędzia Ereciński otrzymał niepowtarzalną możliwość skonfrontowania i przetestowania w praktyce dokonań Profesora Erecińskiego.

Niepodważalnym dorobkiem Jubilata są także te uchwały, które zostały podjęte przez składy powiększone Sądu Najwyższego orzekające pod Jego przewodnictwem. Nie ulega wątpliwości, że miał istotny wpływ na ich treść. Tych uchwał zapadło ponad sto, a wiele z nich przyczyniło się do rozwoju prawa procesowego cywilnego w takim samym stopniu, jak dzieła naukowe Jubilata. Należy wymienić zwłaszcza uchwały z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 85/02, z dnia 5 kwietnia 2006 r., III CZP 121/05 i z dnia 27 czerwca 2007 r., III CZP 152/06 – rozstrzygające o drodze sądowej; uchwały z dnia 10 stycznia 1997 r., III CZP 116/96, z dnia 21 września 2000 r., III CZP 14/00, z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, z dnia 8 lipca 2008 r., III CZP 154/07 i z dnia 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08 – zawierające wykładnię przepisów normujących pełnomocnictwo procesowe; uchwały z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 i z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 – dotyczące postępowania apelacyjnego, a także uchwały z dnia 2 października 1997 r. III CZP 27/97, z dnia 30 marca 1999 r., III CZP 62/98, z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, z dnia 12 lipca 2001 r., III CZP 22/01 i z dnia 17 lutego 2009 r., III CZP 117/08 – objaśniające istotę postępowania kasacyjnego. Także te uchwały są świetnym przykładem harmonijnego i twórczego przenikania się praktyki z nauką prawa. W ostatnim okresie Jubilat brał udział – jako przewodniczący składu – w wydaniu precedensowego orzeczenia z dnia 29 października 2010 r., IV CSK 465/09, w którym Sąd Najwyższy przyjął, że na obecnym etapie rozwoju prawa międzynarodowego publicznego państwu niemieckiemu przysługuje immu-

nitet jurysdykcyjny w sprawach o roszczenia z czynów niedozwolonych popełnionych przez niemieckie siły zbrojne podczas drugiej wojny światowej na terenie Polski.

Od początku obecności w Izbie Cywilnej Sędzia Tadeusz Ereciński blisko współpracował z ówczesnym Prezesem Sądu Najwyższego, kierującym pracą Izby Cywilnej, Stanisławem Rudnickim; gdy Prezes Rudnicki przeszedł w stan spoczynku, Jubilat zastąpił go – z dniem 21 listopada 1996 r. – na stanowisku Prezesa Sądu Najwyższego i pełni tę funkcję do dziś. Kontynuuje piękne tradycje zapoczątkowane i utrwalane przez poprzednika, oczywiście odciskając w działalności Izby Cywilnej także swoje oryginalne piętno.

Do izbowego „rytuału” należą comiesięczne narady, zawsze poświęcone ważnym, aktualnym problemom prawnym. Dzięki inicjatywie i rozległym stosunkom Jubilata w środowisku prawniczym sędziowie Izby Cywilnej goszczą luminarzy polskiej nauki, reprezentujących różne dziedziny prawa, różne szkoły prawnicze, odmienne temperamenty badawcze oraz urozmaicone osiągnięcia zawodowe. W związku z tym kwitnie, ku pożytkowi jurysprudencji, wymiana doświadczeń między prawnikami różnych specjalności, a sędziowie Sądu Najwyższego mają nieustającą okazję poszerzania horyzontów zawodowych. Swoją markę zyskały także coroczne konferencje wyjazdowe, zawsze świetnie zorganizowane, z trafnym doбором tematów i – co równie ważne – lokowane w bardzo atrakcyjnych zakątkach kraju. Niekwestionowaną zasługą Prezesa Tadeusza Erecińskiego jest także upowszechnienie wśród sędziów Sądu Najwyższego problematyki prawa europejskiego oraz kwestii związanych, najpierw z wstąpieniem, a potem z obecnością Polski w Unii Europejskiej.

Należy podkreślić, że choć pierwszy asystent sędziego pojawił się w Izbie Cywilnej przed rozpoczęciem prezesury Sędziego Tadeusza Erecińskiego, to jednak dynamiczny rozwój tej nowej instytucji w Sądzie Najwyższym jest bez wątpienia Jego dziełem. Swą magnetyczną osobowością uczonego oraz głęboką wiarą w młodzież zdołał przyciągnąć do Izby najwybitniejszych prawników młodego pokolenia, świetnie wykształconych, pełnych energii, ambicji i zapału; ich pomocniczy i usługowy, choć wielce praktyczny i nierzadko konceptualny współudział w pracach jurysdykcyjnych Izby jest trudny do przecenienia.

Budując swoje kariery naukowe i zawodowe, dzięki pracy w Izbie Cywilnej zyskują wyjątkową okazję do wzbogacania swych doświadczeń i bezpośredniego konfrontowania dogmatyki prawniczej z praktyką sądową w najlepszym wydaniu. Nie ma wątpliwości, że już niedługo nasza jurisprudencja będzie obficie korzystać z tych niespotykanych dotychczas doświadczeń. To będzie także zasługa Prezesa Tadeusza Erecińskiego.

Szkicując sylwetkę Jubilata jako sędziego nie można pominąć jego stałych kontaktów z sędziami sądów powszechnych, rozpoczętych obiecująco jeszcze wtedy, gdy był początkującym naukowcem. Nie da się zliczyć studiów podyplomowych, konferencji, szkoleń i pojedynczych wykładów, w których Jubilat uczestniczył, poświęconych szerzeniu wśród sędziów polskich wiedzy o procesie cywilnym i prawie europejskim. Był zawsze do dyspozycji sędziów – teraz już czas i nadmiar innych zajęć na to nie pozwala – jeździł po Polsce, często namawiając do tych wyjazdów kolegów, sędziów Sądu Najwyższego, zapracowanych i z trudem znajdujących czas na działalność dydaktyczną. Kontakty z sędziami wszystkich szczebli Prezes Tadeusz Ereciński bardzo sobie cenił, przekazując swą bogatą wiedzę, ale też czerpiąc ze spotkań z sędziami wiele nauk dla siebie. Spotkania „w terenie” i związane z tym rozeznanie w środowisku sędziowskim zaowocowały nominacjami do Sądu Najwyższego. Dzięki dobremu oku Jubilata do Izby Cywilnej trafili utalentowani sędziowie sądów apelacyjnych; rozwijają tu swe zdolności i realizują zawodowe marzenia.

Znana jest otwartość Profesora i Sędziego Tadeusza Erecińskiego na argumenty, na dyskusję, na poglądy innych. Słucha otoczenia i nie upiera się przy swoim zdaniu, jeżeli w poglądach rozmówcy odnajduje rację lub inne, obiecujące ciekawymi konkluzjami, twórcze spojrzenie na analizowany problem. Widząc w przekształcaniu i modelowaniu poglądów jeden z ważnych czynników postępu i produktywnego niepokoju naukowego, umie ustąpić nawet wtedy, gdy głosił i utrwał w piśmiennictwie zapatrywania odmienne.

Sędziów Izby Cywilnej potrafił zarazić aktywnością i inicjatywą oraz skłonić do odkrywania w sobie nieznanymi dotychczas możliwościami i talentami. Jednocześnie chętnie wysłuchuje ich rad, konsultuje się, sięga po pomysły innych. Część swych osiągnięć, co bez oporów

podkreśla, zawdzięcza swoim najbliższym współpracownikom, kolegom i przyjaciółom; umie i chce korzystać z ich pomocy i wsparcia. Empatia poznawcza, szukanie w dyskusji kompromisu, a nie punktów spornych, łagodność i ciepło przekazu stanowią niewątpliwie wielki atut intelektualny także w pracy sędziowskiej. Jej istotą – co Jubilat przywdziewając sędziowską togę doskonale rozumiał, a nawet „miał we krwi” – jest działanie metodyczne, konsekwentne, nierzadko mozolne, wolne od fajerwerków, pełne szacunku dla zdania innych, przesycone dobrocią dochodzenie do prawdy i do tego jedyne, słusznego, sprawiedliwego rozstrzygnięcia. Tadeusz Ereciński jako sędzia i prezes dba o taki obraz wymiaru sprawiedliwości, w którym wyrok sądu orzekającego w składzie kolegiálním jest naprawdę wartościowy tylko wtedy, gdy stanowi efekt ważenia poglądów, redukcjonowania rozdzźwięków, kompromisu, wzajemnej akceptacji, a nie rezultat walki, targu, licytacji zdań odrębnych czy tylko wynik zwykłego, mechanicznego głosowania. Izba Cywilna pod kierownictwem Jubilata wypracowała – i stara się dawać innym jako przykład – taki właśnie model sądenia, spokojny, rozważny, wolny od zbędnego, jałowego uzewnętrzniania kontrowersji. Poszczególnym orzeczeniom nie odbiera to stanowczości i mocy, wysokiego profesjonalizmu oraz nie przeszkadza w osiągnięciu obranego celu jurysdykcyjnego.

Klasyczne pojęcie jurysprudencji obejmuje – obok nauki prawa i orzecznictwa sądowego – także legislację. I w tej dziedzinie Jubilat odcisnął swe mocne piętno, będąc jednym z głównych kodyfikatorów prawa prywatnego i procesowego cywilnego III Rzeczypospolitej. Najpierw jako członek Komisji ds. Reformy Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości, a następnie jako Wiceprzewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego działającej przy Ministrze Sprawiedliwości oraz przewodniczący lub członek licznych zespołów problemowych tej Komisji jest twórcą lub współtwórcą najważniejszych reform przeprowadzonych w tych dziedzinach po 1989 r., w tym przede wszystkim prawa postępowania cywilnego. Był w szczególności jednym z autorów reformy systemu środków odwoławczych w 1996 r., jak również dalszych jego zmian w 2000 i 2004 r. Jest współautorem nowej regulacji sądownictwa polubownego z 2005 r., regulacji instytucji mediacji z 2005 r., reformy międzynarodowego prawa postępowania

cywilnego z 2008 r. oraz ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym z 2009 r. Brał ponadto czynny udział w pracach nad reformą przepisów o postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym, przyjętych w 2004 r., jak również w pracach nad nowym prawem upadłościowym i naprawczym z 2003 r. Przewodniczył zespołowi problemowemu Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, w ramach którego przygotowano projekt likwidacji postępowania odrębnego w sprawach gospodarczych. Jako członek Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego był także obecny przy reformach prawa spółek, tworzeniu regulacji implementujących rozwiązania prawa europejskiego do polskiego porządku prawnego i kolejnych nowelizacjach kodeksu cywilnego. Obecnie, jako Przewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, kieruje podjętymi właśnie pracami nad nową kodyfikacją postępowania cywilnego.

Profesor Tadeusz Ereciński ma bogate doświadczenia kodyfikacyjne, a jego rozległa wiedza teoretyczna i wyczucie praktyki gwarantują, że przygotowywane pod Jego kierunkiem akty normatywne mają wysoki poziom legislacyjny. Wkład Jubilata w działalność kodyfikacyjną został doceniony; w 2010 r. otrzymał za pracę nad ustawą o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym nagrodę *Bona lex*, przyznawaną pod patronatem Marszałka Sejmu przez „Gazetę Prawną”.

Jubilat jest uczonym o światowym formacie, prezentującym najwyższe walory naukowe i osobiste, z zaangażowaniem pełniącym służbę publiczną i mającym największy wpływ na kształtowanie oraz rozwój współczesnej procesualistyki cywilnej w Polsce. Każdy jednak, kto zetknął się z Profesorem – Jego przyjaciele, uczniowie, współpracownicy – może w Nim dostrzec nie tylko wybitnego naukowca i znakomitego sędziego, ale również, a może przede wszystkim – wspańskiego Człowieka. Zawsze służy radą i pomocą, wspiera i pokazuje, jak realizować plany i zamierzenia. Jego wychowankowie są nie tylko dumni z takiego Mistrza, ale przede wszystkim poczytują sobie za wielkie szczęście, że mogli się kształcić pod kierunkiem Człowieka tak otwartego i przyjaznego.

Na co dzień, dla bliskich i przyjaciół, Jubilat jest po prostu Tadeuszem, kolegą pełnym życzliwości i optymizmu, dobrym kompanem i spolegliwym powiernikiem. Żyje nie tylko prawem. Ma wiele za-

interesowań i pasji. Jest zapalonym kibicem sportowym; pasjonuje się zwłaszcza lekkoatletyką, siatkówką i snookerem. Z wszystkich sztuk najbardziej umiłował film, a z wszystkich trunków – czerwone wino. Jest smakoszem, ceni dobrą kuchnię w dobrym towarzystwie i w pięknym otoczeniu. Kocha i odwiedza różne zakątki Polski, ale najbardziej i najczęściej Tatry, a Bukowina Tatrzańska jest azylem, do którego ucieka, ilekroć tylko znajdzie odrobinę wolnego czasu.

Panie Profesorze! Drogi Tadeuszu!

Gratulujemy osiągnięć i życzymy dalszych dokonań na polu nauki, służby sędziowskiej i kodyfikacji polskiego prawa. Życzymy także pociechy z bliskich – córki Anny oraz wnucząt.

Ta księga – dowód pamięci i dar licznych przyjaciół, wychowanków oraz współpracowników – niech będzie w dniu 65. urodzin Jubilata wyrazem prawdziwego uznania i szacunku. A także podziwu dla harmonii, jaką w Jego dorobku znalazły praktyka i teoria.

Aurea praxis, aurea theoria!

Jacek Gudowski, Karol Weitz

Są w życiu społeczności akademickiej chwile wyjątkowe, wydarzenia, które w sposób szczególny przypominają nam o wartościach, do których odwołuje się nasze środowisko, momenty, które pozwalają nam budować i umacniać naszą tożsamość. Takim szczególnym wydarzeniem jest bez wątpienia Jubileusz Pana Profesora Tadeusza Erecińskiego, wielkiego teoretyka prawa, wybitnego praktyka, wychowawcy kolejnych pokoleń prawników – procesualistów, a przede wszystkim wspaniałego człowieka. Z tej okazji pragniemy złożyć gorące podziękowania za wielki wkład, jaki Pan Profesor Tadeusz Ereciński wniósł w rozwój Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, z którym jest związany od 1963 r., najpierw jako student, a następnie – od 1968 r. – jako pracownik. To właśnie na Uniwersytecie Warszawskim powstawały najważniejsze prace Pana Profesora, tutaj Jubilat przechodził kolejne etapy kariery naukowej, stając się jednym z filarów naszej społeczności.

W osobie Pana Profesora Tadeusza Erecińskiego skupiają się wszystkie te cechy, które dla środowiska akademickiego są ważne i cenne. Jest Pan Profesor przede wszystkim wielkim uczonym, który w swej pracy twórczej zawsze podejmował tematy ważne i trudne, niezmiennie dążąc do poznania prawdy. Bez przesady można powiedzieć, że sposób prowadzenia pracy naukowej przez Pana Profesora Erecińskiego jest wzorem dla nas wszystkich. Wyjątkowa wiedza i erudycja, a także różnorodność stosowanych metod badawczych prowadzą do formułowania poglądów i tez kluczowych dla rozwoju polskiej nauki postępowania cywilnego. Niezwykle bogaty i wartościowy dorobek naukowy Pana Profesora Tadeusza Erecińskiego – doceniany zarówno w kraju, jak i za granicą – bez wątpienia stawia Jubilata w rzędzie najwybitniejszych postaci współczesnej doktryny prawniczej.

Wyjątkowa dla osoby Pana Profesora Erecińskiego jest przy tym umiejętność dzielenia się swoją ogromną wiedzą. Jako społeczność akademicka korzystamy z mądrości i doświadczenia Jubilata każdego dnia – dzięki wykładom i seminariom prowadzonym dla studentów i doktorantów, aktywnemu udziałowi w życiu Instytutu Prawa Cywilnego oraz całego Wydziału Prawa i Administracji, czy wreszcie dzięki zaangażowaniu na rzecz naszej Uczelni w wymiarze organizacyjnym. Podkreślenia wymaga zwłaszcza aktywność Pana Profesora jako wychowawcy i promotora, dzięki której Jubilat zyskał opinię osoby szczególnie wrażliwej, gdy chodzi o rozwój młodej kadry naukowej. Jestem przekonany, że mając takich profesorów, możemy być spokojni o przyszłość nauki prawa. Przy okazji Jubileuszu w sposób szczególny chcielibyśmy podziękować również za trud związany z pełnieniem licznych funkcji na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, w tym m.in. kierownika prawniczego studium stacjonarnego, prodziekana, przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Prawa Cywilnego i wreszcie (nieprzerwanie od 1997 r.) kierownika Zakładu, a później Katedry Postępowania Cywilnego.

Dla całego środowiska prawniczego niezwykle cenne jest z kolei zaangażowanie w prace Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, której Pan Profesor jest członkiem, a od 2011 r. Przewodniczącym. Swoistym symbolem aktywności zawodowej Profesora Tadeusza Erecińskiego pozostaje wreszcie Jego działalność jako Sędziego i Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej. W sposób szczególny cenimy fakt, że przedstawiciel naszego środowiska stał się wybitną postacią judykatury, łącząc pracę naukową z praktyką stosowania prawa. Sposób sprawowania funkcji sędziowskich przez Pana Profesora jest dla nas, mogę to powiedzieć bez cienia przesady, powodem do dumy i podziwu.

Nie zawsze wielkie osiągnięcia zawodowe i naukowe idą w parze ze wspaniałymi cechami charakteru i ujmującą osobowością. Tak jednak właśnie jest w przypadku Pana Profesora Tadeusza Erecińskiego. Surowy i wymagający nauczyciel, rzetelny i krytyczny naukowiec, a jednocześnie przyjazny i ciepły człowiek. Jubilat swoją

postawą życiową oraz podejściem do innych ludzi zaskarbił sobie szacunek i uznanie wszystkich członków naszej społeczności. Niektórym z nas jest dane nazywać Go swoim przyjacielem, dla całego środowiska pozostaje wzorem nie tylko naukowca, ale przede wszystkim człowieka.

Wszystkiego najlepszego Panie Profesorze!

Ad multos annos!

prof. dr hab. Krzysztof Rączka
Dziekan Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytetu Warszawskiego

Czcigodny Jubilat, Profesor Tadeusz Ereciński, jest wybitnym sędzią Sądu Najwyższego oraz wybitnym uczonym, z pasją wykonującym te piękne profesje. Nie jest łatwo je pogodzić, ale w Jego Osobie obie te dziedziny aktywności prawniczej znajdują uzupełnienie, wykazując niespotykaną równowagę i harmonię.

W 1972 r. zdał egzamin sędziowski i mimo wyboru drogi naukowej nie rezygnował z ambicji prawnika – praktyka. Przez pewien czas orzekał w sprawach rodzinnych jako ławnik w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy oraz był arbitrem w sądach polubownych. Droga naukowa na dobre zbiegła się z sądownictwem w 1990 r., gdy został powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, a następnie w 1996 r. został Prezesem Sądu Najwyższego kierującym pracą Izby Cywilnej. W ciągu ponad 20. lat poświęconych działalności orzeczniczej wniósł istotny wkład w rozwój jurysprudencki i wielkie są Jego zasługi na tym polu. Brał udział jako sprawozdawca w wydaniu przełomowej uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego przesądzającej, że wydawane przed 1990 r. wytyczne w zakresie wykładni prawa i praktyki sądowej nie mają mocy zasad prawnych. Był sprawozdawcą kilku uchwał składów powiększonych oraz przewodniczącym składów w wielu uchwałach o niedającym się przecenić wpływie na ujednoczenie i rozwój orzecznictwa, w tym zwłaszcza dotyczących środków zaskarżenia i innych istotnych zagadnień procesowych.

Prezes Tadeusz Ereciński jest obdarzony głębokim poczuciem sprawiedliwości wyznaczającym treść Jego orzeczeń. Jest wzorem sędziego zaangażowanego w problemy środowiska sędziowskiego. Brał udział w tworzeniu konstytucji wszystkich sędziów – Prawa o ustroju sądów powszechnych – i jest jednym ze współautorów komentarza do tego Prawa oraz do ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Jest także redaktorem oraz współautorem pomnikowego komentarza do Kodeksu

postępowania cywilnego, od pierwszego wydania w 1997 r. cieszącego się niesłabnącą popularnością wśród sędziów, praktyków oraz w środowiskach naukowych.

Od 1991 r. pełni funkcję redaktora naczelnego najpopularniejszego polskiego czasopisma poświęconego problematyce prawa sądowego – „Przeglądu Sądowego”, dbając o wysoki poziom działalności wydawniczej i skupiając wielu wybitnych autorów.

W Izbie Cywilnej – jako Prezes kierujący jej pracą – wspiera sędziów nie tylko w ich pracy zawodowej, ale także inspiruje do pracy naukowej oraz uczestnictwa w piśmiennictwie i publicznym dyskursie prawniczym. Dzięki Jego życzliwości i wsparciu Sąd Najwyższy stał się też miejscem nauki, rozwoju i realizacji szczytnych ideałów zawodowych dla wielu asystentów.

Jako uczony, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, ma wielkie zasługi dla rozwoju polskiej nauki prawa postępowania cywilnego. Imponująca liczba opracowań Profesora Tadeusza Erecińskiego obejmuje monografie, podręczniki, artykuły, komentarze, glosy. Od wielu lat wypełnia misję kształcenia przyszłych pokoleń sędziów i naukowców. Charyzma i umiłowanie prawdy sprawiają, że Tadeusz jest otoczony gronem uczniów, którzy dzięki Jego wskazówkom i nowatorskiemu podejściu do prawa stanowią elitę polskiej nauki. Cieszy się autorytetem nie tylko w kraju, ale również za granicą, o czym świadczy Jego udział w licznych konferencjach i kongresach międzynarodowych oraz programach wymiany. Ma rzadką umiejętność celnego i trafnego formułowania skomplikowanych problemów prawnych w prosty i zrozumiały sposób. Łączy wiedzę teoretyczną z praktyczną umiejętnością zastosowania koncepcji naukowych do rozwiązywania poszczególnych spraw.

Szczególną cechą wyróżniającą Tadeusza z grona sędziów i naukowców jest Jego wszechstronność i zaangażowanie. Będąc zaliczonym do grona najwybitniejszych polskich procesualistów, Tadeusz od wielu lat jest zaangażowany także w działalność legislacyjną; pełni obecnie zaszczytną i odpowiedzialną funkcję Przewodniczącego Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości. Podejmuje trudne wyzwania w sferze związanej

z tworzeniem prawa, dając wyraz troski o jakość polskiego ustawodawstwa.

Jest skromnym, ciepłym, życzliwym, towarzyskim i zawsze pełnym optymizmu Kolegą. Niech ta Księga Pamiątkowa będzie wyrazem wdzięczności i uznania dla Jego Osoby i Jego dokonań.

Stanisław Dąbrowski
Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Profesor Tadeusz Ereciński to bez wątpienia jeden z najwybitniejszych polskich prawników. Jednocześnie sędzia i naukowiec. Od wielu lat skutecznie łączący ze sobą teorię i praktykę prawa.

Ofiarowana Panu Profesorowi Księga Jubileuszowa jest wyrazem wdzięczności dla jego dorobku naukowego oraz pracy na stanowisku sędziego. Jest także dowodem uznania dla życia wspaniałego Człowieka.

Profesor Tadeusz Ereciński w 1990 r. wszedł w skład funkcjonującej wtedy przy Ministrze Sprawiedliwości Komisji ds. Reformy Prawa Cywilnego. W 1997 r. został Wiceprzewodniczącym Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, organu pomocniczego i doradczego Ministra Sprawiedliwości.

Poczytuję sobie za niezwykle zaszczyt i wyróżnienie, że w lutym 2011 r. mogłem wręczyć Panu Profesorowi akt powołania na przewodniczącego Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego.

Działalność Komisji pod przewodnictwem Pana Profesora ma fundamentalne znaczenie dla utrzymania wysokiej jakości legislacji w dziedzinie prawa cywilnego, rodzinnego i gospodarczego oraz dla wykonania zadań wynikających z potrzeby harmonizacji prawa polskiego z prawem europejskim.

Dowodem uznania dla pracy Pana Profesora w Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego jest ubiegłoroczna nagroda „Bona Lex”, którą otrzymał od redakcji „Dziennika Gazety Prawnej” za napisanie ustawy o pozwach zbiorowych.

Profesor Tadeusz Ereciński jest wybitnym cywilistą, posiadającym ogromne zasługi w rozwoju polskiej nauki prawa cywilnego. Jego dorobek piśmienniczy obejmuje ponad 150 publikacji z zakresu postępowania cywilnego, organizacji wymiaru sprawiedliwości oraz socjologii prawa. Pośród nich wystarczy wymienić „Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego”, „Międzynarodowe postępowanie cywilne”,

„Komentarz do prawa o ustroju sądów powszechnych i ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa”, czy monografię „Apelacja i kasacja w procesie cywilnym” oraz „Sąd arbitrażowy”. Dorobek naukowy Profesora Tadeusza Erecińskiego stawia go w jednym rzędzie z najwybitniejszymi przedstawicielami polskiej procesualistyki cywilnej zarówno w tym, jak i minionym wieku.

Z urodzenia łódzianin, ale studia i życie naukowe związał z Uniwersytetem Warszawskim. Jest absolwentem Wydziału Prawa i Administracji UW. Ukończył tam także socjologię, naukę badającą funkcjonowanie i zmiany społeczne. Ukończenie tego drugiego kierunku świadczy o wszechstronności naukowej Pana Profesora, ale również czyni go wybitnym ekspertem w dziedzinie socjologii prawa.

Przez cały okres pracy na macierzystej uczelni pełnił i pełni liczne funkcje akademickie. Od 1996 r. jest profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Warszawskiego, a od 1997 r. kierownikiem Zakładu Postępowania Cywilnego na Wydziale Prawa i Administracji UW, obecnie Katedry Postępowania Cywilnego. Cieszy się wielkim autorytetem wśród studentów i pracowników naukowych w całym kraju. Od wielu lat uczestniczy w procesie kształcenia przyszłych pokoleń prawników. Przekazuje młodym ludziom nie tylko samą wiedzę prawniczą, ale również to, że rolą prawnika jest zapewnienie ochrony prawnej wszystkim, którzy takiej ochrony potrzebują. Prawnik powinien wykonywać swój zawód w sposób promujący wiedzę o prawie, jego zrozumienie i prawidłowe stosowanie, przy jednoczesnej ochronie interesów powierzonych jego staraniu.

Od 1990 r. orzeka w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego, a od 1996 r. pełni ważną funkcję Prezesa Izby Cywilnej Sądu Najwyższego. W ciągu dwudziestu lat poświęconych działalności jurysdykcyjnej w swojej pracy w Sądzie Najwyższym wniósł ogromny wkład w rozwój prawa cywilnego w Polsce.

Był ekspertem Rady Europy, członkiem Europejskiej Komisji ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Komitetu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk.

Od 1991 r. jest redaktorem naczelnym wysoce cenionego miesięcznika „Przegląd Sądowy”, poświęconego prawnym zagadnieniom wymiaru sprawiedliwości. Wchodzi w skład rady programowej „Europej-

skiego Przeglądu Sądowego” oraz kolegium redakcyjnego kwartalnika „Rodzina i Prawo”. Przez wiele lat był także stałym współpracownikiem redakcji „Państwa i Prawa”.

Profesor Tadeusz Ereciński, Szanowny Jubilat, jest bez wątpienia uczonym o światowym formacie. Prezentuje najwyższe walory naukowe i osobiste, przez całe swoje życie z zaangażowaniem pełni służbę publiczną i ma wielki wpływ na kształtowanie, a także rozwój współczesnej procesualistyki cywilnej w Polsce.

Znajomość z Profesorem Tadeuszem Erecińskim uznaję za honor i zaszczyt. Jako Minister Sprawiedliwości jestem w uprzywilejowanej sytuacji w stosunku do pozostałych członków rządu, ponieważ mam możliwość współpracy z Komisją Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego, której pracami kieruje Pan Profesor Ereciński. Dzięki temu mogę być spokojny o jakość przygotowywanych projektów legislacyjnych w obszarze wymiaru sprawiedliwości.

Krzysztof Kwiatkowski
Minister Sprawiedliwości

WIELCE SZANOWNY PANIE PROFESORZE!

Proszę przyjąć ode mnie serdeczne gratulacje za bogate owoce pracy naukowej i sędziowskiej oraz najlepsze życzenia pomnożenia osiągnięć powszechnie znanych i cenionych w środowisku prawników.

Tak oto w Pana Profesora bogatej działalności uwidaczniają się i tworzą płodną całość dwa nierozłączne działy społecznego zapotrzebowania na praktykowanie prawa i jego teoretyczne uogólnienie.

Nie siląc się na najlepszy wybór spośród wielości definicji prawa, nie sposób nie zauważyć, że w rozwoju ludzkości prawo zaistniało z przyczyn całkowicie naturalnych, wynikających ze społecznej potrzeby uporządkowania stosunków międzyludzkich dla dobra i ochrony duchowego i materialnego bytu oraz społecznego rozwoju. Biorąc pod uwagę to wszystko, co na tym globalnym obszarze działo się w historycznym rozwoju plemion, ludów i narodów oraz nowoczesnych państw, należy zauważyć, że sprawa tworzenia i doskonalenia prawa jawi się jako niekończąca się konieczność. Tymczasem doskonalenie prawa ma wymiar relatywny, gdyż w skali całego świata i w poszczególnych zorganizowanych w państwo ludzkich skupiskach odbiór norm prawnych i ich zawłaszczanie są zróżnicowane w wyniku oddziaływania wielości czynników natury historycznej. Występują one w obszarach odmiennych kultur, systemów prawnych, moralnych i religijnych wartości. Dość pesymistyczny obraz świata zacierają wypracowane na przestrzeni wieków ogólnoludzkie wartości mające charakter uniwersalny. Wszystkie one związane są z osobą ludzką, jej prawami i obowiązkami. Podlegają szczególnej i zawsze koniecznej ochronie.

Obowiązujący porządek prawny nie zawsze przylega dokładnie do wymagań i potrzeb określonego etapu rozwoju społecznego, stając się w większej lub mniejszej mierze twórczym społecznych konfliktów. Zanikanie zapotrzebowania na stare przepisy, zamieraniu wysłużonych norm prawnych towarzyszy wołanie o nowe instytucje prawne i przepisy je wdrażające, bardziej przydatne, doskonalsze. W takiej stałej zmienności roli nauki prawa nie sposób przecenić.

Jeżeli nauka prawa jest oknem na jego świat, to szczególny obraz tego świata malują wszelkie zaszłości związane ze stosowaniem przepisów prawnych w przestrzeni społecznej. Obraz ten może być bardzo piękny w różnych kolorytach, a może być także zaciemniany lub zbyt przejaszczony. Społeczne korzystanie z prawa w dziele stosowania norm prawnych w odniesieniu do określonych skrawków rzeczywistości przybiera postać pędzla w rękach mniej lub bardziej sprawnego artysty, którego praca decyduje o wartości dzieła. W omawianej dziedzinie stosowania prawa nie można nie zauważyć bezcennej wartości orzecznictwa sądowego. Ma ono przeogromne znaczenie wychowawcze i kontrolujące. Dostarcza do skarbnicy wiedzy prawniczej wiele materiału do opracowania naukowego.

Pan, Panie Profesorze, pozostaje w samym centrum świata nauki i praktyki orzecznictwa. Pan stale przebywa na spotkaniu tych dwóch dziedzin pracy. Szczególnie znane i cenione są Pana liczne prace naukowe, w szczególności z zakresu postępowania cywilnego. To niezmiernie ważna dziedzina prawa. Odnosi się ona bowiem do zapotrzebowania społecznego na sprawny i efektywny dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Do procedury wprowadzane są nowe przydatniejsze przepisy ułatwiające korzystanie z poszczególnych instytucji w określonych sytuacjach procesowych. Jakże trudno o zachowanie właściwych proporcji, godzących konieczność przestrzegania niezbędnego formalizmu procesowego z wygodą osób dochodzących swoich praw lub broniących się przed nieuzasadnionymi roszczeniami! Osobisty udział Pana Profesora w tworzeniu orzecznictwa cywilnego na szczeblu Najwyższej Instytucji Sądowej w pionie cywilnym, kierowanie działalnością Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, stały wgląd w orzecznictwo kształtowane przez sądy powszechne współgrają

efektywnie z pracą, która wymaga stałych dociekań i przemyśleń teoretycznych.

W moim długoletnim życiorysie sądowego praktyka znalazł się czas i miejsce na miłą służbową współpracę z Szanownym Panem Prezesem. Ten okres pracy zachowuję w pamięci. Łączę wyrazy podziękowania oraz szczerego szacunku.

Andrzej Wypiórkiewicz
sędzia Sądu Najwyższego
w stanie spoczynku